

Name :

Roll No. :

कुल प्रश्नों की संख्या : 18]

[कुल मुद्रित पृष्ठों की संख्या : 7

J-201512-B

विषय : संस्कृत (सामान्य)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 75

निर्देश : (i) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
(ii) सुन्दरं सुस्पष्टञ्च लिखत।

- प्रश्न-1 निम्नयोः शब्दयोः सन्धि विच्छेदं कृत्वा नामानि लिखत— [1×2=2]
(क) चिदानन्दः
(ख) यशोगानम्
- प्रश्न-2 निम्नयोः शब्दयोः प्रकृति प्रत्ययं च पृथक् कुरुत— [1×2=2]
(क) उष्णता
(ख) दृष्टः
- प्रश्न-3 निम्नलिखितयोः अङ्कयोः संस्कृत भाषायां लिखत— [1×2=2]
(क) 120
(ख) 145
- प्रश्न-4 वाच्यम् अवबोध्य नाम लिखत— [1×2=2]
(क) कन्याभिः हस्यते।
(ख) अहं सूर्यं पश्यामि।

S-4 B

P.T.O.

प्रश्न-5 हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत—

- (क) सज्जनः व्यवहारे कुशलः भवति।
(ख) श्यामा विद्यालयात् बहिः गच्छति।
(ग) विद्यया सदृशं घनं नास्ति।

प्रश्न-6 विग्रहपदानां सामासिक शब्दं लिखित्वा नामानि लिखत—

- (क) पिता च पुत्रश्च
(ख) चन्द्रः इव मुखम्
(ग) दिक् अम्बरं यस्य सः

प्रश्न-7 निर्देशानुसारेण त्रिषु वचनेषु धातुरूपाणि लिखत—

- (क) नृत् (प.प.) लट्लकार उत्तम पुरुष
(ख) लिख् (प.प.) लृट्लकार मध्यम पुरुष
(ग) कथ् (आ.प.) लङ्गलकार प्रथम पुरुष

प्रश्न-8 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत—

बिलासा शैशवकाले बाला बालैः सह क्रीडति स्म। तस्यै बालकानां क्रीडनकं क्रीडनं च रोचते स्म। बिलासा अदम्यसाहसिका आसीत्। एकदा सुप्तं बालं नीत्वा वृक्कः पलायनं कुर्वन् आसीत्। तदा बिलासा वृक्कं दण्डेन तोडयित्वा बालकं मुक्तं कृत्वा मातरं समर्पयत्। बालकैः सह बिलासा मल्ल-कौशलं शिक्षते स्म। तं साहसं दृष्ट्वा जनैः तस्याः दलायग्रामरक्षणस्य दायित्वं प्रदत्तम्।

प्रश्न-9 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत—

भातृवर! मम तु कन्ये पुत्रसमे एव स्तः। एका तु चिकित्साक्षेत्रे आयुर्वेदपाठ्यक्रमे अध्ययनं करोति। अपरा संस्कृत स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमे पठति। आवां स्वस्थौ प्रसन्नौ स्व द्वे कन्यकेऽपि च। अस्माकं सदनं सांनन्दम्।

प्रश्न-10 अधोलिखित श्लोकस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत—

विद्या विवादाय धनं मदाय,
शक्तिः परेषां परिपीडनाय।

खलस्य साधोर्धिपरीतभेतद्,

ज्ञानाय, दानाय च रक्षणाय ॥

प्रश्न-11 अधोलिखित श्लोकस्य हिन्दी भाषायाम् अनुवादं कुरुत—

[3]

वायूनां शोधकाः वृक्षाः,

रोगाणाम् पहारकाः ।

तस्माद् रोपणमेतेषां,

रक्षणं च हितावहम् ॥

प्रश्न-12 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि संस्कृत भाषयां लिखत—

[1×4=4]

- (i) आगरानगरं किमर्थं प्रसिद्धम् ?
- (ii) तृणानां केन सह विरोधः अस्ति ?
- (iii) कस्माद् बुद्धिनाशो भवति ?
- (iv) बिलासायाः विवाहः केन सह अभवत् ?
- (v) आत्मानंदस्य बाल्यकालस्य नाम किम् आसीत् ?
- (vi) वस्तुतः चौरः कः आसीत् ?

प्रश्न-13 अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि हिन्दी भाषयां लिखत—

[1×4=4]

- (i) वरस्य ज्ञातिभिः जनैः कस्य स्वागतमकुर्वन् ?
- (ii) चन्दनदासः कस्य गृहजनं स्वगृहे रक्षति स्म ?
- (iii) संस्कृतं कीदृशम् अस्ति ?
- (iv) तण्डुलस्य पाककार्यं काः कुर्वन्ति ?
- (v) कतिधा मङ्गलयानस्य मार्गः परिवर्तितः ?
- (vi) दीपमालिका पर्वणि कस्य शब्दः श्रुयते ?

प्रश्न-14 स्वपाठ्यपुस्तकात् चतस्रः सूक्तीः लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत् ।

[1×4=4]

प्रश्न-15 (अ) भवतः नाम ऋषिकेशः । भवान् शा. उच्च. माध्य. विद्यालयः डोंगरगढ़े दशम् कक्षायाः छात्रः । भवान् स्व प्राचार्यं त्रयः दिवसाः अवकाशाय संस्कृत भाषायां प्रार्थना पत्रं लिखत ।

[1+2+1=4]

P.T.O.

भवान् कवर्धा नगरे स्थितः ऋतुराजः । भवतः मित्र सुरेशः दिल्ली नगरे वसति ।
तं परीक्षायां सफलतायै वर्धापन-पत्रं कोष्ठकं प्रदत्त पदानां सहायतया लिखत । [½×8=4]
(अपश्यम्, महती, ऋतुराजः, आगतः, तुभ्यम्, अधिकतरा, सुरेशः, कवर्धातः)

स्थानम्(i).....

दिनाङ्कः :

प्रिय मित्र --(ii)--

नमो नमः

अत्रकुशलं तत्रास्तु । अद्यैव तव परिणामः --(iii)-- । तव सफलतां ज्ञात्वा मम
मनसि --(iv)-- प्रसन्नता जाता । मम एषा प्रसन्नता --- (v) --- जाता यदा
अहं तव नाम योग्यता-सूचौ ----(vi)---- । त्वया सप्त-शतम् अङ्काः प्राप्ताः ।
त्वं निश्चित रूपेण प्राप्स्यसि । त्वया परिवारस्य, विद्यालयस्य च नाम उज्ज्वली कृतम् ।
अस्याम् उज्ज्वल सफलतायाम् अहं --- (vii) --- हार्दिकं वर्धापनं यच्छामि ।
उज्ज्वल-भविष्याय च कामये । http://www.cgboardonline.com
मातृपितृचरणेषु प्रणामः ।

तव अभिन्न हृदयं मित्रम्
----- (viii) -----

(ब) अधोलिखितं अपठितांशं पठित्वा निर्देशानुसारेण संस्कृत भाषायाम् उत्तरत :

संसारे कोऽपि बालः न जानाति यत् किं सद्वृत्तम् किं च असद्वृत्तम् । बालस्तु
ज्येष्ठान्, वृद्धान् च पश्यति । ते वयोवृद्धाः यथा-यथा आचरन्ति बालोऽपि तथैव
आचरन्ति । शिष्टानां वंशेषु वृद्धाः, युवानः, बालाः, महिलाश्च सर्वे परस्परं सभ्यतायाः
आलपन्ते, ते अन्योन्यं सम्मानयन्ति । अशिष्टानां वंशेषु तु एतादृशः व्यवहारः
न दृश्यते ।

प्रश्नाः

[2×2=4]

(i) संस्कृत भाषायां सारांशं लिखत ।

(ii) उचितं शीर्षकं लिखत ।

निर्देशानुसारम् उत्तरत—

[1×4=4]

- (i) केषां वंशेषु सर्वे सभ्यतायाः आलपन्ते ?
- (ii) बालः कान्-कान् पश्यति ?
- (iii) 'सदाचारणम्' इत्यर्थे अत्र कः शब्दः प्रयुक्तः ?
- (iv) 'ते' इति कर्तृपदस्य किं क्रियापदम् अत्र प्रयुक्तम् ?

प्रश्न-16 स्वपाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखत योऽस्मिन् प्रश्नपत्रे नागच्छत्।

[2½×2=5]

प्रश्न-17 द्वादश वाक्येषु संस्कृत भाषायां निबन्ध लेखनं कुरुत (कोऽपि एकः) —

[½×12=6]

- (i) सुभाषचन्द्रः
- (ii) बीटा (क्रिकेट)
- (iii) मम दिनचर्या
- (iv) महाकविः कालिदासः

प्रश्न-18 (अ) उचितं शब्दं चित्वा लिखत—

[1×5=5]

- (i) देवानां गुरुः मन्यते—
 - (क) शुक्रः
 - (ख) शनिः
 - (ग) बृहस्पतिः
 - (घ) रविः
- (ii) भोजनान्ते पिबेत्—
 - (क) दुग्धम्
 - (ख) तक्रम
 - (ग) पयः
 - (घ) रसम्

(iii) 'विद्वत्सु' शब्दे विभक्ति अस्ति—

- (क) पंचमी
- (ख) षष्ठी
- (ग) सप्तमी
- (घ) द्वितीया

(iv) निः + बलः = निर्बलः शब्दे सन्धि भवति—

- (क) सत्व
- (ख) शत्व
- (ग) षत्व
- (घ) रुत्व

(v) 'वैदिक' इत्यस्मिन् शब्दे प्रत्ययः अस्ति—

- (क) तल्
- (ख) ठक्
- (ग) डीप्
- (घ) टाप्

(ब) उचितं स्तम्भं सुमेलनं कुरुत—

[1×5=5]

(क)	(ख)
(i) मित्राणि	- लावण्यवती
(ii) बिलासा	- मोदकं रोचते
(iii) सख्या	- तत्र
(iv) मह्यम्	- लोभात्यजति
(v) अत्र	- तृतीया

(स) उचितं विकल्पं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत्—

(श्वः, उपसर्ग, सह, गुरुतरा, दमनं)

(i) मनसो — दमः ।

(ii) 'मुद्राराक्षसम्' नाटकस्य लेखकः — अस्ति ।

(iii) 'अनुगामी' इति शब्दे 'अनु' — अस्ति ।

(iv) पुत्री जनकेन — गच्छति ।

(v) — सोमवासरः भविष्यति ।

.....

http://www.cgboardonline.com

Whatsapp @ 9300930012

Send your old paper & get 10/-

अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से